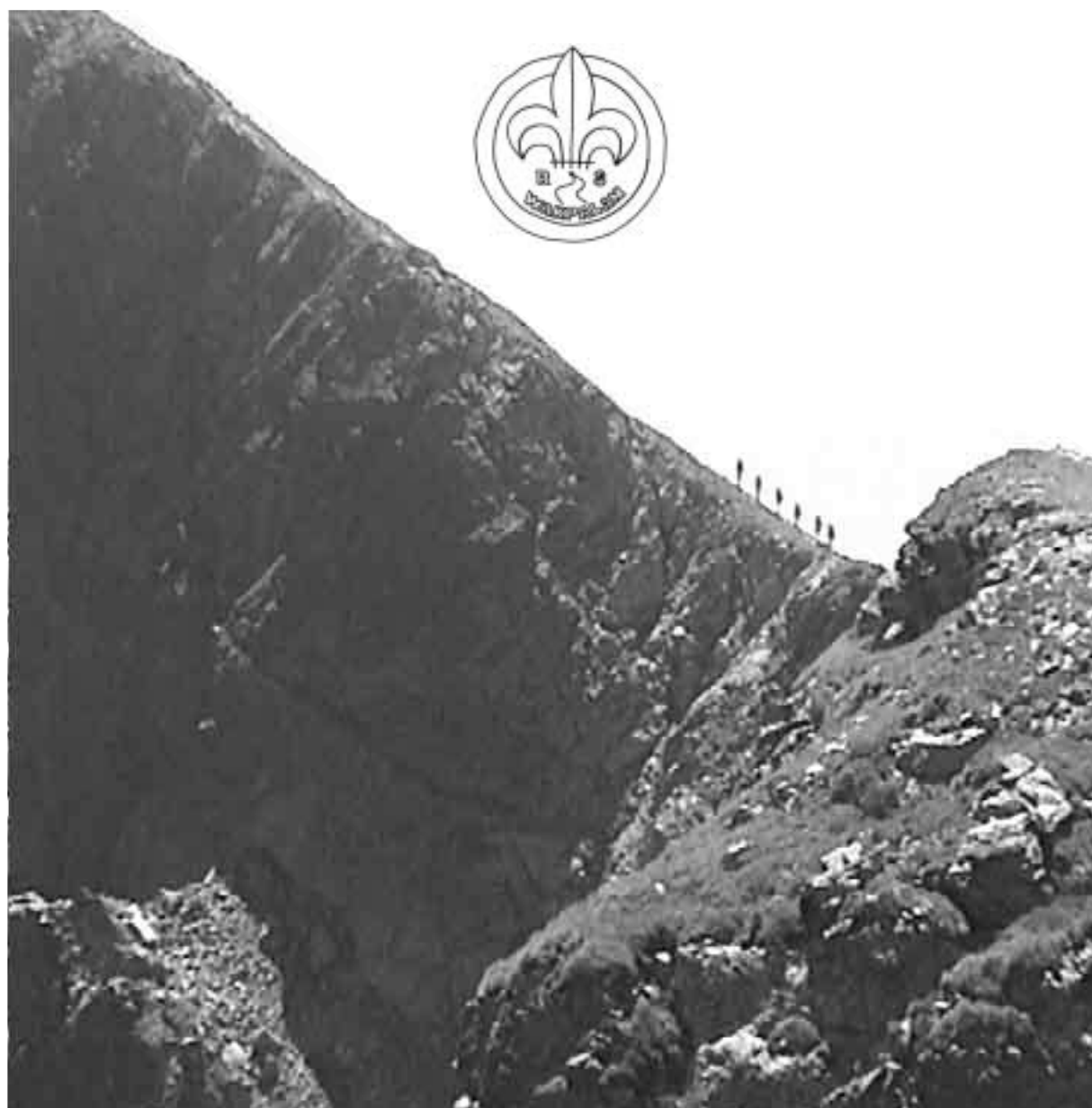
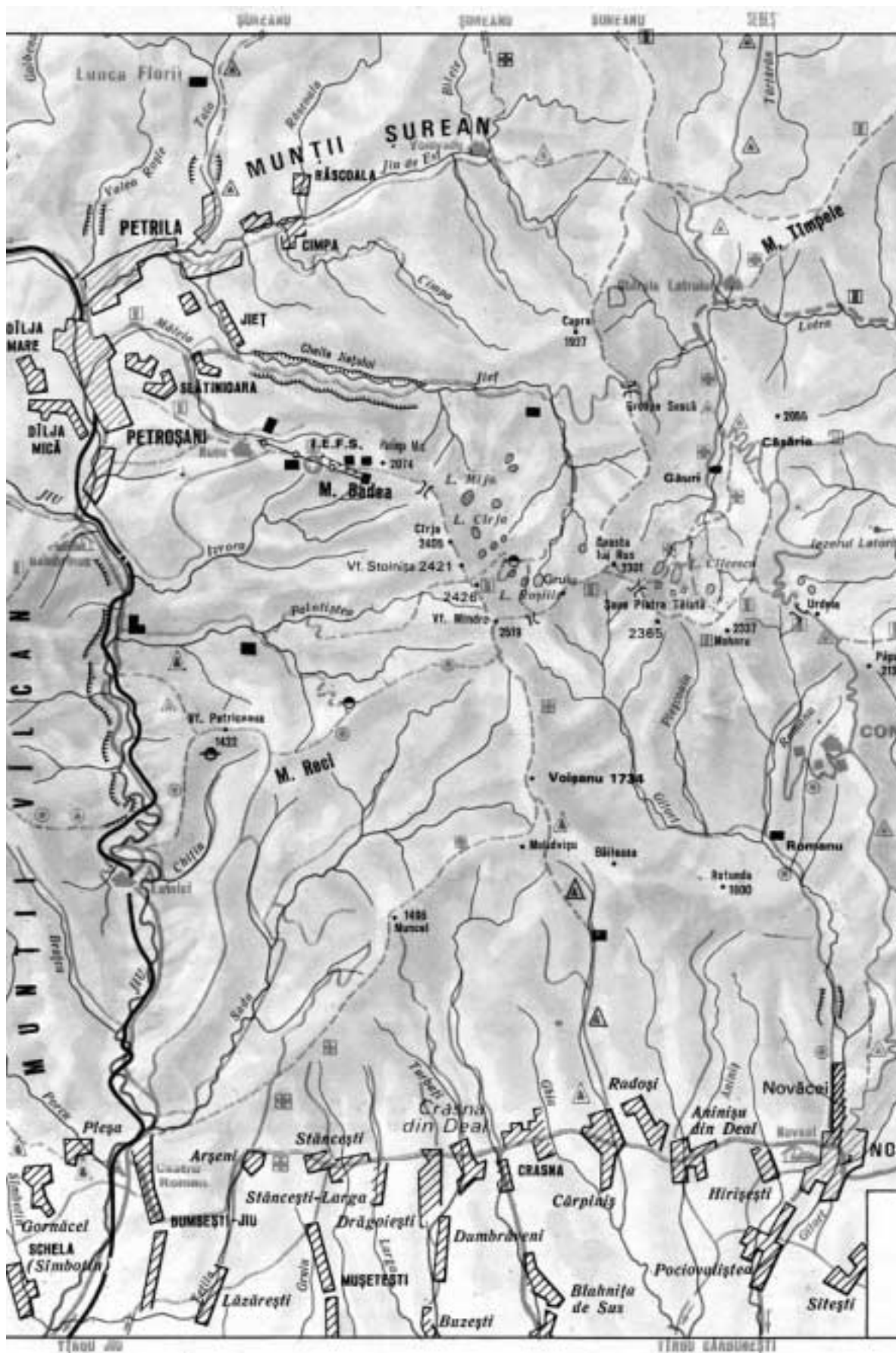

EXPEDICE

RS WAKPALAN
POHORÍ PARING A SEBES

RUMUNSKO

Tato balkánská země, v dobách ne dávno minulých, hojně navštěvována našimi rodiči, má rozhodně co nabídnout i dnes. A to především lidem jako jsme my - poutníkům chodícím po horách. Takový Fagaraš, Maramureš nebo Banát nechá jen málokoho klidným.

I když se od „velkého politického třesku“ v roce 1989 hodně změnilo, stále je vidět obrovské rozdíly mezi městem a vesnicí, mezi západem (Timisoara) a východem (Craiova, Brasov). Na vesnici se setkáte s prašnou silnicí, autobusem 2x denně a vodou ze studny na návsi - cítíte se jako v minulém století. Obrovskou výhodou rumunské vesnice je vstřícnost domorodců v Čechách nevídaná. Města - to je bohužel špatná Evropa.

My jsme zamířili do pohoří Parîng, jenž je druhé nejvyšší pohoří Rumunska. Prahovité doliny Parîngu jsou ledovcového původu. Po ústupu ledovců zůstalo v tomto prostoru mnoho jezer. Nejvyšší horou je Parîngul Mare (2615 m n. m.). Z převážné části je horstvo vybudováno z krystalických hornin a granodioritů, okrajové části na severu, východě a jihu tvoří usazené horniny s jeskynními systémy.

Složení expedice:

Anita, Kikina,
Brumla, Eve,
Irča, Radek,
Miris, Dazul

Rozdělené úkoly:

Anita – plán trasy, zajištění dopravy, pokladník
Dazul – expediční trička
Miris – výzbroj a výstroj
Kikina a Brumla – jídelníček + nákup
Eve – expediční kniha, tlumočnice

Rozpočet

Poté, co mi na vsetínském nádraží sdělili, že by jedna cesta do Petroșani stála 2 400,- Kč, po slevě tedy 1 700 až 1 800,- Kč (25 i více hodin jízdy), rozhodli jsme se hledat na internetu a výsledek: Jeli jsme z Brna autobusem s cestovkou Alpina (www.alpina.cz), což nás vyšlo na 2 000,- Kč tam i zpátky a cesta trvala 15 – 17 hodin.

	Výdaje na osobu	Výdaje vč. dotace na dopravu a skutečně utracených DEM
Cesta - autobus	2 000,-	1 000,-
Vlak Vsetín - Brno	89,-	44,50
Jídlo	400,-	400,-
Pojištění	160,-	160,-
DEM	30 DEM = 531,90	10 DEM = 177,30
Expediční trika	50,-	50,-
Léky	13,50	13,50
Celkem	3 244,36	1 854,26

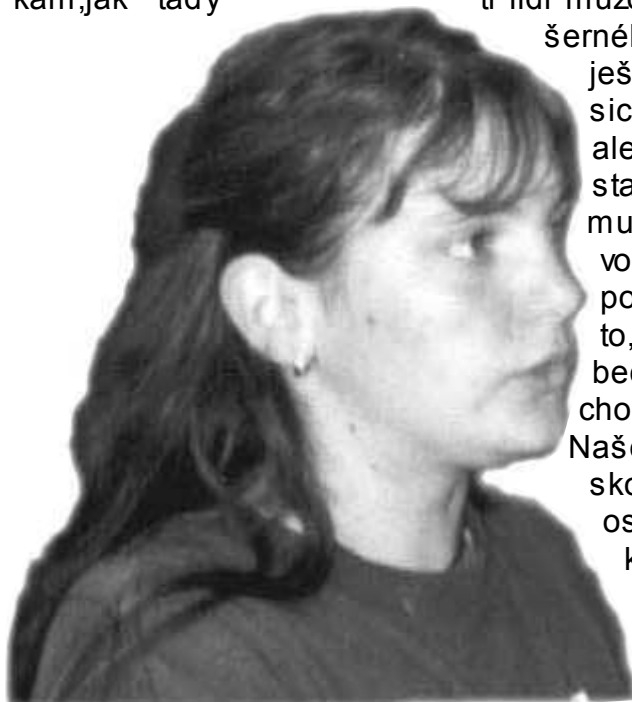
PRVNÍ DOJEM - PETROSANI

Kikina

...Vysedáme z dusného autobusu. Jsme v Petrosani - městě, odkud budeme vcházet do hor. Loučíme se s ostatními, kteří pokračují dál a rozhlížíme se kolem sebe. Tak jsem si to nepředstavovala ani v tom nejbližším snu. Jdu s Dazulem hledat autobusovou zastávku a zároveň taky trochu na obhlídku města a nestačím se divit. Jdeme sice po hlavní cestě, ale to nebrání tomu, aby se vedle nás klidně popásaly na městské zeleni kozy a kousek dál potom krávy. Odbočujeme kolem kolosální velkostavby (kdysi to snad bývalo něco jako městský úřad, teď už jenom opuštěná kamenná obluda) směrem k centru města. Což o to, malý zelený parčík vypadá docela obstojně, ale jinak je tady všechno neskutečně zchátralé a zanedbané. Ale místním lidem to, zdá se, nijak moc nevadí. Chodí si v poklidu kolem, sem tam se zastaví na kus řeči a vůbec nikam nespěchají. Tady staříček v ošuntělém obleku (snad ještě z války) prodává starou veteš – nádoby, obrázky a kafemlýnky - být vášnivý sběratel starožitností, určitě si něco koupím. Ale to nejsem, a tak mě to láká stejně málo jako třeba návštěva místního uzenářství. Ono to vlastně uzenářství je jenom jako, protože všechny závěsné háčky na maso jsou beznadějně prázdné. Na schodech nějaké budovy sedí dva žebráci. Žebrat lidi jsem viděla už i jinde, ale tihle jsou tak bední, že se na ně už radši nedívám. Míjíme nefunkční fontánu, postavenou v typickém východním stylu – mozaika je sice už zčásti vypadaná a monumentální sochy už dávno pozbyly svoji velkolepost, ale kdyby tam alespoň tekla voda, asi by to vypadalo líp. Kolem kašny bezútešně bloumá místní toulavý pes, kterých je tady mimochodem na každém rohu asi pět, a já si říkám, jak tady

ti lidi můžou vůbec bydlet. Je to něco tak příšerného, ale zároveň tak smutného, že ještě existují města, jako je tohle. Dazul sice říká, že to ještě není tak nejhorší, ale já už si nic horšího neumím představit. Tolik špíny a i ti lidi takoví ušmudlaní. Já vím, mají úplně jiný styl života a odlišné zvyky, taky podle mě postrádají jakýkoli náznak vkusu, ale to, že bydlí v takovémhle městě a vůbec jim to nevadí, to opravdu asi nepochopím...

Naše exkurze po rumunském městě skončila zpátky u batohů, kde se zatím ostatní snažili vysvětlit rumunskému klukovi, že opravdu nepotřebujeme žádný taxík a že nemáme „many“, které bychom mu mohli jenom tak darovat...

SLOVA KLASIKA

(Miloslav Nevrlý – Karpatské hry)

...Oheň praskal a chlapci byli tiší jako říční mihulky. Tušili, že ve tmě, která obklopovala oheň, v kruhu, který nikde nekončil, leží celý svět. Nic o něm dosud nevěděli, tím víc po něm toužili.

A Dobré Štěstí jim o něm začal vyprávět. Mluvil o travinách, kterými odnikud nikam pádí se hřměním zdivočelí koně. Byla tichá noc, ale chlapci přesto slyšeli daleká ržání. Mluvil o jezerech, do nichž padá jen stín horských štítů. Byla bezvětrná noc, ale chlapci cítili, jak vítr nese nad průzračnou jezerní vodou vůni lososů. Mluvil o pouštích, nad jejichž osaměním se vznášejí jen barevná mračna. Byla chladná noc, ale chlapci cítili, jak bílé pouštní slunce tiskne do úst chuť žízně, písku a svobody. Mluvil o propastech s oslnivými stěnami a temnými jícný. Byla temná noc, ale chlapci viděli, jak lesklokřídlí orli plachtí ve slunci vysoko nad útesy. Mluvil o nekonečných jezernatých leších, jejichž rozloha byla pro ně nepředstavitelná. Přestože seděli okolo ohně, cítili, jak hebká je rysí srst a drsné pobřežní křoviny, jak nohy vážnou v chladných močálech. Takovou moc nad tmavými hlavičkami mělo slovo Dobrého Štěstí.

Naslouchali a nechali se nadchnout. Celý svět jim v tu chvíli patřil, toužili po něm. Koně a trávy, ryby a jezera, poklady a orli a snad ještě písek a mraky, to bylo to, čemu rozuměli...

Když jsem byl mladý, také jsem toužil po cizích krajích a tak jsem tedy cestoval. Tisíce kilometrů v tom podivuhodném kruhu. Bylo v něm všechno. Veletočky, velehory, propasti s mnoha druhy orlů. Hebké písčiny, stepní traviny, koně se na nich pásli. Nejčistší, nejosamělejší jezera a rostliny, jejichž vůně zpívají. Pastýři v kožiších, starověčně ovčích pastvin. Táhl jsem k východu po Karpatech a přišel do rumunské země. Nalezl jsem hory, na kterých dosud celé dny nepotkáš člověka, jejichž vody jsou sladké a lesy bezcestné. Tam v Sedmihradech čas dosud líně míjí za dlouhých měsíců a o půlnoci nevidíš z hor jediné lidské světlo, jen černé lesy a nekonečné pláňe...

1. + 2. EXPEDIČNÍ DEN

Brumla

V pátek 3. 8. jsme se měli dostavit na vlakové nádraží ve Vsetíně v inkriminovanou hodinu 12:20. Hodinu před tím jsme odjeli z domečku Sedláků spolu s Kikinou, jelikož jsme byly ještě na nákupu. Před stanovenou hodinou jsme se sešli u auta a rozdělili jídlo. Venku bylo takové vedro, že stačilo jenom dojít k vlaku a vystoupit do schodků a už jsme byli všichni propocení, jako kdybychom šlapali na dvoutisícovku. Ve Valmezu k nám přibyli ještě Dazul s Irčou. Už všichni jsme dojeli vlakem do Brna. Z vlakového

ODPADKY

Je poměrně zajímavé, že ač na hory vyrážíme s velmi skromným vybavením a opravdu nejnужnějším množstvím jídla, daří se nám i tak produkovat poměrně dost odpadu - především obaly.

My jsme pochopitelně veškerý nespálitelný odpad nesli celou dobu s sebou. Bylo nám stydno, když jsme na různých místech nacházeli hory prázdných českých konzerv i obalů od polévek. Nebylo však v našich silách je likvidovat.

nádraží jsme se snažili co nejrychleji najít náš autobus, který na nás musel čekat.

Cesta utíkala docela rychle. Akorát tam byl menší zádrhel, seděli jsme vzadu a strašně tam hučel motor a fučel větr, takže jsme neslyšeli vlastního slova. A taky po pěti hodinách byla cesta aspoň pro mě hodně nepohodlná – prostě jsem nevěděla, jak si sednout, lehnout či něco jiného.

Ráno v sedm nám zastavili na rumunské pumpě. Naše pocity byly různé. Divila jsem se například, že tam nebyl kůl na přivazování koní. Sdělili nám, že si máme hodinky přesunout o hodinu dopředu. Potom jsme jeli ještě asi hodinu a půl do Petroșani a od-

tamtud jsme vyrazili směrem k lanovce na pohoří Parîng. Co si budeme povídat. Cesta lanovkou byla pro všechny příjemnější než šlapání po rozpálené asfaltce.

Potom jsme šli a šli po treku, potkali pár koníčků a Miris pořád nechtěl uvěřit tomu, jak koně stojí – hlava jednoho koně u zadku toho druhého a že tím odhánějí muchy. Radek samozřejmě nezapomněl jednoho z koňů oskalpovat a ozdobit si kouskem hřívý svůj klobouček. No, a k večeru jsme sešli z treku na niž položené místo a postavili stany. Před zalezením do spacáků jsme prodělali krásnou a studenou koupel v nedalekém jezírku.

PÁTEK A SOBOTA 3. A 4. SRPNA 2001

Dazul

Za šíleného vedra vyrážíme vlakem do Brna. Už v Hranicích chytáme zpoždění, proto telefonujeme Aluovi z CK Alpina, aby na nás počkali. V Brně jsme naši karosu málem nenašli. Zbylo na nás místo vzadu. Cestu tímto vozem bych charakterizoval dvěma slovy: vedro a dusno. Znovu jsem si uvědomil, proč mne nelákají jižní kraje. No, zkuste se bránit proti zimě a větru – prostě se víc oblečete. Ale jak se bránit proti dusnu a vedru, když si taková Brumla umane, že ji může blahodárný vánek z otevřeného okénka autobusu ofouknout. A tak jsem trpěl, ale co bych pro Brumlu neudělal. Skoro na každé hranici jsme strávili spoustu času – připadal jsem si jako za socialismu, jenom ty staré dobré prohlídky osobních zavazadel chyběly.

Do Petroșani jsme dorazili kolem desáté hodiny místního času, takže cesta nám trvala z Brna asi 18 hodin. Petroșani na mě působí takovým tím typickým sovětským dojmem. Rozpadající se komunistická architektura, nepořádek, žádný spěch a žebráci. Připočtu-li k tomu vedro, tak nějak to může vypadat v Jižní Americe.

Vyrážíme s Kikinou na krátký průzkum s cílem nalézt něco jako autobusové nádraží. Bez úspěchu. Druhá část průzkumu – Anita, Irča, Eve – je úspěšnější. Má odjezdy vlaků i okopírovanou mapu.

Vyrážíme k chatě (cabana) Rusu, která leží o 500 m výše než Petroșani. Odtud má vést lanovka. Šlapeme ve vedru po asfaltu, cestou asi čtyřikrát odpočíváme. Za dvě a půl hodiny jsme u dolní stanice.

Na lanovce dobře vyfukuje, ale pocit jakési majestátnosti v ohromném tichu vše vynahrazuje. Pocit blížící se pocitu při letu na padáku.

Jídlo u posledních chat nad horní stanicí lanovky a pak pomalou chůzí pořád nahoru.

Mijíme pasoucí se koně a první ostrůvky kleče. Za horou Parîngul Mic se nám otvírá nádherný pohled na další část Parîngu. Skutečné velehorské panorama ve výšce kolem 2000 m n. m. A neustále kýčovitě modrá obloha.

Konečně začíná vlahý horský vítr povívat dle mého gusta. Místy mi sice volné popruchy kletru poletující ve vánku pořádně vyliskají, ale to mi nemůže zkazit radost. Volným tempem se probíjíme kupředu. Rumunské mapy jsou na nic. Snažíme se zjistit, kde vlastně jsme, ale moc si jistí nejsme. Jsme až příliš zhýčkaní prací českých kartografů.

Scházíme sedlem do boční doliny, kde by teoreticky mělo být horské pleso. Stany stavíme na krásném plácku v kosodřevině a jdeme asi dva kilometry za druhý boční hřeben k plesu. Je nádherné – tmavozelené - a voda ani není tak moc chladná. Plavky s sebou neneseme, ale to nám vůbec nebrání, abychom tam naskákali bez nich. Nádhera. Smýváme ze sebe buvolí pot a zaschlou sůl.

Večer Kikina předčítá Hru na počestnou radost z Karpatkých her, trochu desinfikujeme, a pak jdeme na kutě. Noc je vlahá – na horské poměry překvapivě moc.

3. EXPEDIČNÍ DEN

Miris

Je neděle ráno. Otevřu stan a do dalšího dne nás vítá rozpálené a rozesmáté slunko. Dnes by jsme měli dojít na nejvyšší horu Parîngu – Parîngul Mare (2615 m n. m.). Hned po snídani nás čeká výšlap z údolí, do kterého jsme včera sešli na noc.

Expediční triko

Expediční triko dává pocit sounáležitosti. Já patřím k nim a oni patří ke mně. Taky zavazuje. Nesmíš udělat nic, za co by ses ty – a ostatní – musel stydět. Znak by měl být jednoduchý a čitelný. Má i své další výhody. Ve vlaku stačí ukázat na triko se slovy „všichni s tímhle trikem mají jízdenku“. Toto platí celosvětově. Nemusíte umět ani jazyk.

Nocleh

S přicházejícím večerem začínají těžknout nohy, bágel se nenápadně pronáší a unavený človíček myslí už jenom na jedno – kam asi dneska složím svoje utrmácené končetiny? Pak přijde chvíle vysvobození. Z bágelů putují na světlo stany – ty útulné příbytečky, které ochrání před deštěm a větrem, a spacáky – mikrosvět tepla, klidu a snů...

Nocleh ale neobnáší jenom stavění „hříbkových“ stanů. Je to čas, kdy se člověk může zamyslet nad tím, co všechno dneska prožil a prochodil, pro někoho je to třeba čas na večerní modlitbu. Patří do něj taky probuzení do slunečného rána, první úsměv, čaj a písnička.

Asi po hodině a půl máme hřeben na dosah. Po něm pak pokračujeme až na Parîngul Mare. Cesta vypadá nádherně, ale zároveň šíleně. Vede nahoru a dolů, klikatí se mezi vrcholky, je kamenitá, ale pořád se po ní jde líp než po nějaké asfaltce. Sem tam narazíme na nějaký provizorní přístřešek ze šutrů, nejspíš v zimě před sněhem.

Na jednom z rovnějších míst jsme zastavili na oběd. Eve si odskočila odlehčit a přišla s úsměvem, že v roklině mezi skalama je zbytek sněhu. Nedalo mně to a zašel jsem si nabrat do šátku. Ta trocha chladu v rozpáleném dni byla k nezaplacení...

Přicházíme na vrchol Parîngul Mare. Je to zvláštní pocit. Jsem v největší nadmořské výšce, co pamatuju. Je krásný rozhled do celého kraje. Nezdržujeme se dlouho, i když by jsme chtěli, protože vítr, mraky a chlad nás žene dál. Jenom společné foto a jdeme dál. V dálce v údolí vidíme jezírka, u kterých dnes budeme nejspíš nocovat.

V jednom sedle jsme si vyhlídli místočko na přespání. Sem tam nějaký bobek od ovcí, ale co už. Při večeři se za obzorem ozývá bečení a cinkání zvonků. Za chvíli je naše tábořiště v obležení stádem ovcí hnáných ovčáckými psy. Procházejí kolem nás a bača si je odvádí přes pahorek do salaše. Před západem slunce se jdeme podívat

nad kaňon a při pohledu na tu krásu Radek pronesl nádhernou větu: „Že má Pán Bůh dobrý vkus?“ A taky že má.

NEDELE 5. SRPNA 2001

Kikina

První noc pod majestátním masivem. První probuzení do rána prozářeného sluncem. Na východě se nám otvírá překrásný rumunský pohled na vzdálené hřbety hor, zahalené v ranním oparu. Malá osada rumunských turistů pod námi snad ještě spí, a tak si můžeme v klidu vychutnat slavnostní nedělní ráno.

Náš dnešní cíl je nejvyšší hora Parîngu – Parîngul Mare. Sotva znatelný trek nás vede podle potůčku a potom vzhůru k malému sedlu. Monotónní rytmus dechu vyrušilo cinkání zvonku. Kolem nás stydlivě prošel bača s kostkovanou dekou přes záda. Na provázku vede oslíka a za nimi pobíhá šedý ovčácký pes. Jako by se zastavil čas, když se za nimi díváme...

Trek stoupá příkře nahoru, přes kameny a štěrky, a tak se každý soustředí jenom na svoje nohy nebo nohy nejbližšího souputníka. Nahoře dáváme pauzu v malém travnatém sedle. Sabinu tlačí bota, což je dost divné, protože včera v ní šla v pohodě celý den. Nakonec k svojí hrůze a našemu hlasitému řehotu zjišťuje, že má jednu botu Anitinu a jednu svoji. Anita taky přiznává, že se jí jde nějak divně. Ještěže neměly třeba obě boty levé, to by jsme je asi potom hledali někde v dálce...

Až do oběda jdeme po mírnějším hřebenovém treku, a tak máme čas pozorovat hory kolem sebe. Je tady taky spousta neznámých květin, které se krčí mezi bílým kamením. Na oběd tlačíme – co jiného než chleba a salám. Aspoň že máme pro zpestření papriku.

Poprvé jsme potkali Čecha. Hned poznal, že jsme skauti – snad podle triček s nápisem RS expedice. Na nejvyšší horu Parîngul Mare, která měří 2615 m n. m., dorážíme okolo půl druhé místního času. Na vrcholu nás fotí rumunský turista, který taky jeví zájem o naše trička. Zajímá ho, jak jsme dostali žlutý nápis na zelené tričko. Z tenie veľmi trapis na zelene tričko. Z tenie veľmi

hůrky scházíme po kamenitém treku. V jednom údolí jsme „objevili“ tři jezírka. Jedno z nich má vodu tak smaragdově průzračnou, že i z téhle výšky vidíme kameny na dně. Na protějších svazích se pase spousta ovcí a malé stádo koní. Drží se blízko salaše.

Stany stavíme okolo půl šesté pod malým kopečkem na měkké trávě. Pod námi teče potůček, který tvoří spousta malých jezer – vlastně jezírek – jsou jako modrá očka. Koupeme se ve vyhřátém ročníšťátku, část expedice v potoku – prý si chtěou zaplavat. No, to možná tak s odřenýma kolena.

Večeříme rýži s omáčkou. Přimo kolem nás ženou dva bačové stádo ovcí a jejich dva ovčáci nás somravě pozorují z uctivé vzdálenosti. Zvonečky se ozývají ještě dlouho potom, co stádo zmizelo za obestou. Pozorovali jsme západ slunce, který byl spíš dožluta a to není moc dobré znamení pro počasí. Pod námi se válela mlha a kolem salaše se popásaly stádečka strakatých ovcí...

Váha batohů

Čím víc jsme chodili, tím se nám zdály těžší. V průměru vážil jeden okolo dvaceti kilogramů. Něco vážily spacáky, karimatky a jiné nezbytnosti a později si každý uvědomil, co si vzal zbytečného a nepotřebného. Všichni jsme se rádi zbavovali jídla a společných věcí v naději, že se nám batoh odlehčí aspoň o půl kila. Nejběžnějším batohem byla GEMMA. Měli jsme ho všichni.

4. EXPEDIČNÍ DEN

Anita

Mlha, mraky – ranní pohled ze stanu mi nedodává příliš optimismu do dnešního dne. Vyhlídku dne stráveného v pláštěnce mi způsobuje žaludeční vředy...

Po snídani se jako mávnutím proutku mlha rozplyne a svítí sluníčko. Pravá střídá levou, funím jako lokomotiva, mám pocit, že je to slyšet až na vrchol Coasta lui Rus

(2301 m n. m.). Sedíme na kamenech a vpíjíme se pohledem do krajiny... Tady opouštíme Paríng a po vlastním treku, který vybrali Radek a Eve, scházíme do pohoří Şurean (Sebeş), Zastavujeme u potůčku, v túňce se očachtáme, my děvčata opereme vlasy, jelikož je to asi jediná příležitost. K obědu si dáváme naši specialitu – Poličan s chlebem a paprikou.

Naše zraky upoutává stádo krav a oslů. Poprvé v životě vidím tolik oslíků pohromadě. Přemyslím, jestli ještě dneska narazíme na ten správný trek. Špetku naděje nám dodávají barevně oděné postavičky pohybující se na protějším kopci. Vyrážíme za nimi a dojdeme až k rozcestníku.

Myslím, že jsme z Paríngu odešli právě včas, jelikož je celý zahalen v čemých mracích. Šlapeme po travnatých polštářcích. Míjíme stádo ovcí, jednomu ze psů se zalíbil Dazul a cení na něho své zuby, Dazulovi ovšem jako by ztvrdl úsměv na tváři.

Odpočíváme, Eve nás obchází a rozdává bonbony Vítá C, šťastná to chvíle. Cinkot zvonků, pískání bačů a štěkot psů nás vybudí k aktivitě. Dazul reaguje takto: „Jsme obklíčení. Je to v prdeli.“ Na to mu vypadne z pusy bonbon.

Dáváme batohy na záda, ale po 30 metrech je zase sundáváme. Neodoláme záplavě borůvek, byť tu hrozí riziko, že jsou potřísněny ovčemi – uvidíme večer... Procházíme okolo domorodců a šlapeme všechno, co

Boty

Nejlíp dvoje. Jedny do vysokých hor a druhé lehčí na večer, aby si odpočinuly nohy. Všichni jsme měli sandály na suchý zip. Oproti minulé expedici se nic nezměnilo. Těžké treky nám nevoněly po celodenní túře zrovna nejlíp. Předposlední a poslední den expedice jsme svorně přešli na sandály.

Hygiena

Nádherný osvěžující a omlazující pocit umýt se po celodenním šlapání v chladivé čisté horské vodě. Jít spát zpoceny a špinavý je horší než jít spát hladový. Probudíš se unavený a neodpočínutý. Nikdy hygienu nepodceňuj! Ze špinavých ponožek vznikají největší puchýře. Taky je to nefér vůči ostatním, když je obtěžuješ svým smradlavým potem.

Denní dávka kilometru

Denně jsme ušli průměrně dvacet kilometrů a více. To pro mě jakožto nejmladšího účastníka bylo do větší míry přípustné, no ale někdy se objevily slabé chvíle, např. při výstupu na nejvyšší horu Şureanu či Paríngu, ale přežila jsem to.

Jsme doposud srazeni, zase nanoru. Počasí z Paríngu nás dohání, hřmí, a tak se rozhodujeme najít místečko na spaní. Postavíme stany, vyjasní se, a tak odpočíváme, Eve vytáhne kyselé rybičky. Tak si říkám, co v tom batohu ještě dobrého nese... Na večeri bude čocka, to zas bude ve stanu veselo a ráno rigol... budou nás hřát spálené nohy a prdy...

PONDELÍ 6. SRPNA 2001

Radek

Budíme se do mlhavého rána. Těžké mraky se valí přes sedlo a viditelnost je takřka nulová. Někdy nad ránem se obloha zatáhla a vysoké hory zachytily bouřku, která o sobě dávala vědět četnými záblesky a velkým hromobitím. Jeden blesk udeřil hodně blízko a rána vzbudila snad všechny.

Obloha se ale záhy po probuzení roztrhala a je vidět, jak se cáry mraků valí přes hřebeny.

Vyrážíme a po červené se šplháme na horu Coasta lui Rus. Její nadmořská výška je 2301 m. Chvíli sedíme na kamenech a musím uznat, že má Pán Bůh dobrý vkus. Jezírka jsou roztroušená po údolích, jako když po dešti zbydou na cestách louže, ovce pasoucí se po úbočích prozrazují zvonky a nad tím vším vysoké štíty hor.

Opouštíme Paríng a jdeme vstříc Sebešu. Naše kroky se vydávají do neznačeného území a víme, že někde na obzoru se máme napojit na náš původní trek. Do údolí se naskýtá pohled na stádo ovcí a baču. Štěkající psi ohlašovali blížící se vetřelce, ale když poznali, že nechceme jejich stádu ublížit, jejich štěkot pomalu ustal.

Voda. Stavíme u malého potoka a osvěžujeme se aspoň omytím si noh a obličejů. Další zastávka stojí za to. Velká tůňka láká svou hloubkou a číroostí ke koupeli. Také toho každý využil a buď si umyl vlasy nebo tam šupnul celý. Rychlý oběd, batohy na záda a pokračuje se dál. Míjíme stádo oslíků a krav. Poprvé, co jsem viděl volně se pasoucí oslí stádo.

Šplháme hore strání, na jejímž vrcholku narážíme na trek, který nás dovedl k rozcestníku. Do sedla Groapa Seacă to máme hodinu. Po modré značce šlapeme na vrchol Coricia, který má 1883 m n. m. Ráz krajiny připomíná ukrajinské poloniny. Travnaté kopce, které jsou mírně zvlněné, hostí velké stádo ovcí. Zdravíme se s hlídacemi psy a slůvkem „salut“ i s bačou.

Jsme v sedle. Po několika odpočincích, borůvkové pastvě a mírném klesání jsme v sedle Groapa Seacă (1588 m n. m.). Procházíme okolo místních domorodců a překračujeme silnici. Těžce ztracené výškové metry teď znovu nabíráme zpátky. Krok za krokem zdoláváme lesní cestu. Na malé křižovatce padlo rozhodnutí, že najdeme tábořiště a vodu. Táboříme na konci pásma lesů pod horou Scovarda s nadmořskou výškou 1871 m.

Je to třetí den na horách. Kupodivu nemáme vločky, ale šéfkuchař Dazul dělá čočku. Den se pomalu chýlí ke konci a zbývá nám jen se pomodlit, vyčůrat a spát.

Surean

(Miroslav Nevrlý - Karpatské hry)

Opuštěné hory. Vylidněnost, pláň a trávy zde dosahují dokonalosti, úplnosti – vnitřní Mongolsko. Osamělý kůň. Lidského poutníka za tři dni nepotkáš. Bědné kobyly chatrče v pastvinách a pastýři na koních.

Lelkování a turecká malátnost pod nejvyšší horou lui Piatru. Jako by ti tam patřily ty liduprázdné hory. Už postě pohled, který dojmá: hory na všechny strany světa, kolem dokola. Krásné jsou hory Sureánské. Na severu končí v blyštivých slídách, odtud se do údolí sklánějí, hřbety a hřebítky zeleně stékají dolů, mnoho je jich. Valouny naplněné říční údolí, prachem pokryté pelyňky, vůně trav, hmyzem bzučící teplý večer...

5. EXPEDIČNÍ DEN

Irča

U včerejšího tábořiště nebyla voda nic moc, takže se rozhodujeme ji na cestu nebrat. Mapa říká, že na třetím sedle bude. Kupodivu se nám daří vstát včas – vyrážíme v 8:45. Po včerejším odpočinkovém dni už bylo načase.

Neprší, ale není ani nijak pěkně. Po vrcholcích se válí mraky, jdeme u sebe, ať se neztratíme. Naštěstí je to jen chvilková záležitost. Přecházíme z jedné mapy na druhou, takže nám trošku dělá problém orientace, ale úspěšně nacházíme náš hřeben.

Ve třetím sedle sice narážíme na vodu, ale je to všude pošlapané od zvířat, takže taky nenabíráme. Naštěstí to není ještě žádná krize, na pití vodu máme a na vaření určitě najdem.

Po cestě narážíme ne na plantáž, ale na horu borůvek. Doslova celá hora je jimi porostlá. Kdyby to bylo u nás, už by tam naklusaly tetinky a byly by jim vidět jenom zadky, jak by sbíraly.

Traverzujeme a mlsáme a mlsáme. Přecházíme Poianu Muierii (1756) a nacházíme další pole borůvek. Neodoláme a obědváme. Potom trošku bloudíme, scházíme z treku a zase na něj narážíme. Je to v pohodě, směr máme dobrý, jen si trochu zacházíme. Míjíme Sălanelu (1709) a Smida Mare (1774). Tady začíná pršet. Schováváme se pod stromy do lesa a čekáme, jestli to přejde nebo jestli budem tábořit. Naším cílem je dojít do sedla (1615). To je asi ještě dva až pět kilometrů. Prší neustále. Sedíme, choulíme se zimou, nikdo nemluví. Je ticho. Radek odběhl hledat lepší místo na spaní. To ticho je fascinující. Nic ho neruší, dokonce ani Kikina. Jen kapky deště dopadající na zem. Je za deset čtyři.

Rozjasňuje se a my pokračujeme v cestě. Nad náma ještě hřmí a honí se mraky, trošku sprchne, ale už nezastavujeme. Po cestě potkáváme skupinu Čechů. Ptají se nás na vodu, my jich na sedlo. Mělo by být už jen deset minut chůze! Velice chválí naši mapu, na kterou jsme my před pár hodinami nadávali. Když jsme viděli ty jejich – máme lepší. Chvilka zdvořilostní konverzace „Odkud a kam...“ a pokračujeme. Doháníme dva Rumuny s koněm. S nimi vespolek dorážíme do sedla. Ptají se, kam jdeme, zkoušíme s nimi mluvit, moc nám to nejde. Nakonec si ten mladší vybírá Radka a ukazuje mu na mapě, že když půjdeme s ním do jeho salaše (asi hodina chůze), doveze nás autem, kam potřebujeme. S díky odmítáme. Ještě dáváme ochutnat naše speciality. Oni tu svou pálenku, my slivovici. Stavíme stany, oni odcházejí.

Když dopisují tyto řádky, přivádí bača ovce. Je to zajímavý zvuk. Zvonec zvoní, bačové zvláště pískají – asi dávají povely psům i ovcím, psi štěkají, sem tam zařve bača – asi nadávku. Posloucháme to denně a je to velice pěkná směsice hlasů.

Na večeri máme bramborovou kaši a salám pečený s česnekem. Už se těším. Dazul jenom nemůže pochopit, že nebude mít na jídlo celé zemáky.

Večer jdeme pro vodu do blízké salaše, v malém potůčku se umýváme. Konečně pořádná očista – i když málem umrzáme. Nad ohýnkem opékáme špek – místní salašnice nás pozorují. Asi mají hlad. A přidávají se k nám psi. Taky mají asi hlad.

ÚTERÝ 7. SRPNA 2001

Eve

Milý expediční deníčku, za ty roky jsem si na to tvé oslovování tak zvykla, že teď už mi to prostě jinak nejde. A co všechno že se nám dnes přihodilo?

Dazulovo hlučné vstávání mě vzbudilo někdy kolem osmé. To už jsem věděla, že jakmile chci ráno stihnout všechno, co potřebuju, musím nejpozději do desíti sekund vstanout (= vyběhnout ze stanu a během dvou minut se aspoň z poloviny sbalit). To se mi taky skoro povedlo.

Při snídani nás pocítil návštěvou místní chundelatý pastevecký pes, který měl jedno oko modré a druhé hnědé. Hladově se vrhal i po chlebu, ale to už mě u místních psů moc nepřekvapuje. Vyšli jsme kolem tři čtvrtě na devět, což byl tuším náš expediční rekord, rosou a spoustou maličkých můr jsme probrouzdali na hřeben. Minuli jsme první z dnešních ovčích stád a taky hromadu kamenů na jinak travnatém vrcholu. Rozhled nebyl bůhvíjaký – Paríng se včera zahalil do fujtajblového počasí, takže jsme ho už nikdy neviděli, a přes protější oblé kopečky se líně přelévala mlha. Dívčí část expedice si prosadila traverz naprosto zbytečně vysokého a špičatého kopce, jenž se nám odvděčil klečí s malinkýma pichlavýma jehličkama, které byly přímo balzámem na naše spálené nohy. Nad sedlem se přes nás převalila vysokohorská mlha, ale zase se nikdo neztratil.

S vidinou pitné vody jsme si bez bágů vyšlápli protější kopec se spoustou pramenů, ale vraceli jsme se s prázdnou, protože je rozšmajdali snad všechny ovce a koně z okruhu desíti kilometrů. Ještěže nám tam nechali aspoň pár podkov pro útěchu.

Na vrcholu kopce mě pak zachránil Radek – je zřejmě jediný, před kterým mají vztekli psi opravdový respekt. Pak jsme proloučili borůvkovým polem, všesem, počouchlými pařáty a mlhou nahoru, pomocí mapy a busoly bleskurychle a s přesností na desetinu milimetru určili, kde se nacházíme, a opět vyrazili. Cesta vydupaná tisíci ovčích kopýtek nás dovedla k plantáži maxiborůvek. Za okamžik bylo místo chodících batohů vidět jenom osm ohnutých nebo dřepících postav, jak se cpou a cpou a cpou. Zkoušela jsem si stopnout, za jak dlouho nasbírám plnou dlaň borůvek – rekord byl něco málo pod šedesát sekund. Takové tempo se nedá dlouho vydržet, takže jsme zbytek borůvek ponechali medvědům a přešli na klasiku – chleba, salám, čaj.

S plným břichem jsme se vyškřábali na kolmý kopec, který šel samozřejmě obejít, a sešli do dalšího sedla. Vedle staré salaše s propadlou střechou tady stavěli novou, zdánlivě větší, ale když jsme ji obešli, zjistili jsme, že asi dvě třetiny už obývají oslíci s malinkým oslátkem.

Pak jsme se vnořili do lesů a doufali, že nás ty pochybné cestičky proplétající se mlázím někam dovedou. Mezitím začalo optimisticky hřmít, takže jsme se vyšplhali na nejvyšší a nejspičatější borůvkový kopec v okolí. Když jsme z něj scházeli, dostihl nás i déšť. Schovali jsme se pod smrky, Dazul si vyžádal zbytek salámu a chleba, neboť prý umírá hlady, kolem prošel Rumun s televizí na zádech. No, možná v té bedně bylo něco jiného.

Když se zase udělalo o něco přívětivěji, přešli jsme sedlo, ze kterého byla vidět vzdálená přehrada a lom, ale jinak tam bylo dost ponuře. Náladu nezvedly ani poprvé pronesené pochybnosti o měřítku naší mapy. Pojali jsme podezření, že ji při původním kopírování nějaký vtipálek zvětšil, ale zapomněl opravit „1 cm = 1 km“. Čekala jsem, kdy se začnou uzavírat sázky, kolik těch kiláků na centimetr vlastně připadá.

V lese jsme pak potkali první (a taky poslední) šureanské Čechy. Zkonzultovali jsme naši současnou polohu, vyslechli si chválu na naši supermapu a vyrazili dál s vidinou blízkého sedla s vodou a noclehu.

Cestou jsme narazili ještě na jednoho Rumuna s koněm a poloprázdnou lahví místní pálenky (slabota), takže si Radek mohl pocvičit svou rumunštinu v praxi. Přihlížející sice shodně tvrdili, že jim to připadá spíš jako přehlídka šamanských tanců, ale Radek nám pak vyprávěl neuvěřitelné věci o mimozemšťanech a rumunské Atlantidě.

Na večeři byla bramborová kaše se salámem a sýrem. Žaludky podrážděné tou dobrotou („dobrého po málu“) jsme si pak ještě docpali špekem s chlebem, v ledovém potoce dobře schovaném v rokli jsme se očváchali, a pak jsme už jenom „zaházeli okna hnojem a spali a spali a spali...“

6. EXPEDIČNÍ DEN

Radek

Ráno začalo již zaběhnutou procedurou. Sbalili jsme stany, pojedli a loudavým krokem se vydali dobýt nejvyšší horu Şureanu Vîrfu lui Pătru (2130 m n. m.).

Před samotným výšlapem jdeme ještě do nedaleké salaše nakoupit sýr a nabrat vodu. Procházíme místní domáci havěti a klepeme či spíše se dáváme do lámaného rozhovoru s jednou místní osadnicí. Jsme pozváni dovnitř, kde kupujeme ovčí sýr. Asi zhruba kilo nás přišlo na něco málo přes stovku. Salaš tvořily tři místnosti. Při vchodu do salaše nás po otevření dveří přivítala tři zapálená ohniště. Štiplavý kouř se mísil s vůní sýra a do toho hrál tranzistor. Nad ohništi byly zaháknuty velké kotle, ale co bylo v nich, mi zůstalo záhadou. Hliněná podlaha byla ušlapána a po trámech byly pověšené spousty nástrojů na přípravu sýrů, másla a jiných dobrot. Ve druhé místnosti došlo

k samotné koupi. Místní gazdění nám navázila sýr, který jsme předem ochutnali, a pak už nebránilo nic v odchodu. Nemít Eve, tak si odnášíme jedno z prasat nebo jednu z gazdin. Místní řeč chápou jen ztěžka. Při odchodu si všímáme třetí místnosti, ve které je spousta barelů kdoví na co. Z šera a tepla salaše vycházíme ven, nabíráme vodu a po návratu k ostatním vyrážíme na Vîrfu lui Pătru. Výšlap je táhlý a každý je zpocený a značně udýchán. Na vrcholu si dáváme čokoládu, jabko a ovocné plátky.

Pokračujem dál z vrcholu a traverzem podcházíme horu Auşel (2009 m n. m.) a v podstatě traverzem scházíme až pod horu Şureanu (2059 m n. m.). Jelikož se blíží čas oběda, tak se nás část vydává do nedaleké cabany – horské chaty - pro chleba. Jdeme po úpatí, kde narážíme na trek, který nás vede až k chatě. Plno zaparkovaných aut napovídá, že je to asi výchozí bod ke krátkým túrám po okolí. Hledáme nějakou prodejnu. Našli jsme bufet, ve kterém se dozvídáme,

že chleba není. Když už chceme odejít, tak k naší radosti nám „prodavačka“ přináší jeden ne zrovna čerstvý chleba. Stál nás asi 1 marku. Po příchodu se dáváme do jídla. Posolený sýr chutná výborně, a tak se po této pochutině jenom zapráší. Vyrážíme. Náš další pochod vede na horu Şureanu, kterou zdoláváme traverzem, a pak pokračujeme po hřebeni přes horu Gropşoara (1901 m n. m.) a scházíme pod horu Vîrfu lui Negru, kde chvíli hledáme v mapě další trek. Po rozmluvě s místním rádoby hajným ji podcházíme a kousek nad salaší narážíme na trek. Po chvíli zjišťujeme, proč jsme horu museli podejít. Byla zarostlá kosodřevinou a prostup by byl hodně náročný.

Přecházíme planinu Mlăciile a scházíme do sedla Şinca, kde vyvěrá pramen. Postavil se tábor, pojedlo se a pomalu šlo spát. Je tu hodně komárů. Padá mlha a z dálky je slyšet volání bačů a cinkání ovčích zvonců.

Pokrývka hlavy

V takovém parnu, které nás provázelo celých sedm dní putování, si člověk uvědomí, jak je takový klobouček dobrý. Nesmaží se vám tolik hlava, neblbnete a nesvítí na nosánek. A takový plátěný klobouček se hodí i proti dešti.

Časové pásmo

Oproti ČR jsme si na rumunských hranicích posunuli hodiny o jednu hodinu dopředu – ze 7 hodin na 8. Až pojedeme zpátky, budeme postupovat obráceně.

Desinfekce

Taháme s sebou asi dva půllitry slivovice v PET láhvích – pro osm lidí. Preventivně ráno a večer malinký lok proti průjmu. Odzkoušeno, osvědčeno.

STREDA 8. SRPNA 2001

Kikina

Míla Nevrlý ve své krásné knize Karpatské hry píše: „Výstup na nejvyšší horu Şureanu je vražedný. Hora má čtyři stupně k vrcholu, zdola vidíš jen jeden, který mylně předstírá konec plahočení...“

Takové vyhlídky nás čekaly, když jsme ještě plní energie vycházeli z našeho maličkého tábořiště. Po cestě nám padla do oka velká salaš, kterou tvořilo několik domečků. Dazul nás poučil, že je to asi místní JZD, protože tady mají ovce, krávy, stádo ovcí a pár barevných prasátek, které nás očumovaly a přitom pochrochtávaly. Několik odvážlivců se vydalo na nákup sýra – přinesli ho asi kilo a dali za něj 80 000 lei, což je asi stovka.

Pak už nás čekal výstup na onu nejvyšší horu Şureanu – Vířfu lui Pătru. Přes protesty dámské části expedice jsme se vydali přímo vzhůru do toho „vražedného“ kopce. Popis nelhal, a tak jsme se plahočili skoro hodinu přes nízkou kosodřevinu a borůvky. Shora by prý měl být vidět Paríng a ještě některá jiná pohoří, ale přes mlhu nebylo vidět skoro nic, a tak jsme si aspoň rozdělili čokoládu. Z Lui Pătru jsme putovali po hřebeni dál. Trek vedl po loukách spálených sluncem a ošlehaných větrem, chvílemi jsme šli cestičkou vyšlapanou ovci.

Na oběd jsme zastavili pod velkým smrkem nedalekou chaty Şurean. No, zase tak nedaleko to nebylo, protože cesta tam a zpátky trvala Radkovi, Mirisovi a Eve, kteří šli pro chleba, asi půl hodiny. Chlebík sice určitě nebyl čerstvý a na náš vkus byl až moc bílý, ale k výbornému sýru pasoval po rumunském způsobu. Po delší siestě – asi do dvou hodin – vyrážíme přes kopečky dál. Když se v dálce objevuje další vrcholek, zjišťujeme, že asi nejsme tam, kde jsme si mysleli, ale statečně pokračujeme dál. Potkáváme malé stádo koní, kteří jsou docela krotcí a nechají se i pohladit, a taky pár psů, kteří už tak mírumilovní nejsou...

Chůze po trávě, nahoru a dolů, cestou a necestou už na nás začíná působit. Dá se říct, že někteří z nás sotva pletou nohama. Přesto šlapeme až do půl sedmé, než narážíme na potok a pramen. Po příjemné koupeli (v trošku smradlavé vodě) večeříme a chystáme poridž na ráno. Nebe je trochu zatažené, ale slunce zapadá krásně červené. Ve stanech se potom rozjíždí debata na téma jídlo, papu a tomu podobné věci. Padají tady největší a nejvybranější lahůdky, včetně chlupatých knedlíků, špaget s masem, gofrů, knedlí s borůvkama, buchet a různých jiných. Všichni už slintali, když se ozval Miris, že si vzpomněl ještě na pudink s karamellem. Ze sousedního spacáku bylo slyšet šepnutí: „Hovado!“ Po všech těch dobrotách jsme se uklidnili tím, že si ráno dáme výbornou polévku ze sáčku...

7. EXPEDIČNÍ DEN

Jídlo

Každý nesl přibližně 4,5 kg jídla včetně 2 l vody.

Chleba – s počtem by se to dalo přežít, ale pro lepší pocit jsme přikoupili čtyři místní chleby (0,5 – 1 kg). Balili jsme ho do šátků, protože tak víc vydrží.

Tang (vítacit) – by lo jich málo, spíše počítat 3 – 4 sáčky na den.

Špek – zbyl, protože jsme dělali málo ohně.

Pikao – lepší koupit kondenzované mléko v plechovce (Salko).

Müsli tyčinky – na osobu počítat spíše 3 – 4 kusy.

Sůl – dva lidi do malé krabičky (třeba od filmu).

Salám – před odjezdem vysušit na suchém stinném místě – déle vydrží.

Celkem jsme pro osm lidí nakoupili:

8 chlebů

8 štanglí salámu – Poličan

8 hořkých čokolád

1 kg cukru

40 čínských polévek

8 tlustostěnných paprik

1 balení předvařené čočky

10 sáčků rýže

1 balení bramborové kaše

1 balení sušeného mléka

2 kg vloček

2 kg vloček napražených (+ 4 Salka)

9 velkých paštik

3 krabičky čaje

8 cibulí

8 česneků

80 dgk špeku

5 omáček na maso (použily se k rýži)

4 balíčky tavených plátkových sýrů

1 + 1 + 1 balení sušených banánů, hrozinek a směsi

15 Tangů do vody

3 vitamínové šumáky

3 skořicové cukry

8 balíčků ovocných plátků

16 müsli tyčinek

8 tub Pika

30 dkg nastrouhaného usušeného tvrdého sýra

Jídlo na cestu tam – každý svoje

Jídlo na cestu zpátky – koupené před odjezdem na místě

Veškeré obaly jsme nechali doma – vystřihli jsme jenom návody na přípravu.

Anita

Svítil sluníčko, obloha vymetená, nahazujeme batohy a po vydatné snídani – poridge – vyrazíme. (Řešili jsme dilema, který je lepší – jestli za studena nebo vařený. Zatím mě nikdo nepřesvědčil o tom, že za studena je lepší. Já si radši uvařím.)

Procházíme stádem ovcí. V botech začínám mít mokro, ponožky se mi shrnují a puchýře jsou na světě...

Procházíme okolo domorodců, kteří v rukou svírají kyblíky plné borůvek. Jsme pod horou Steaua Mare (1730 m n. m.) a odbočujeme na trek číslo 13. Chvilí nám trvá, než ho najdeme, ale pak se trefíme a šlapeme a šlapeme.

Je hrozné dusno, žádný větríček, na slunku musí být alespoň 35° C. Zastavujeme na oběd za vrcholem Rudil (1281 m n. m.). Opírám se o batoh a žvýkám chleba se salámem, dneska neodolám a dám si i cibuli, blbý nápad...

Šlapeme jako diví. Původní půlhodinové zastávky se smršly na pět až deset minut. Okolo páté odpoledne zastavujeme na sváču a dojídáme pečené vločky. Nohy mě bolí a prvních několik kroků mě nechtějí poslouchat, ale pak zase chytanu tempo a šlapu. Rozhodli jsme, že dojdeme až k jeskyni Albii, a tak toho dneska našlapeme víc, abychom se z řta nemuseli tak hnát.

Potkáváme další domorodce a ptáme se, kudy tudy cestička k jeskyni a ujišťujeme se, že jsme na treku, jelikož jsme poslední tyčku spatřili někdy dopoledne – Eve je náš hlavní komunikátor.

Procházíme Poianou Omului, nemám už moc náladu vnímat ty krásné stáda koní, už jenom šlapu, ale mou pozornost upoutají hejna kobylek, které skákají v trávě jako splašené...

Unavení táboříme asi dva nebo tři kilometry od jeskyně. Očachtáme se v potoce, opereme, každý pokulhává a k našemu překvapení nás dneska večer neotravuje žádná malá okřídlená potvora.

ČTVRTEK 9. SRPNA 2001

Irča

Ráno budíček o půl osmé. Výjimečně vstávají první Radek a Anita. Lebedíme si o tři minuty dýl ve spacáku. Snídáme vložky – já a Kikina chleba se salámem, protože po vložkách blinkáme. Ráno ještě pereme, ale po dvou hodinách chůze je to úplně jedno. Jdeme většinou z kopce, ale je takové horko a dusno, že máme za chvíli vše propocené.

Přecházíme kolem salaše a kopce Steaua Mare (1730 m n. m.). Stoupáme smrtelný výstup na kopeček s výškou 1417 m n. m. Nebyl ani tak vysoký jako holý a slunce pařilo a pařilo a vítr nefoukal a nefoukal. Mámlem jsem tam nechala plíce. Vůbec jsem to nemohla udýchat.

Pak už opravdu pohodička. Dolů, rovně, mímě nahoru, dolů...

Přecházíme dvě sedýlka, lezeme na kopec Rudil (1281) až k Porumbelu Mare (větší sedlo se salaší). Tam jsme měli původně spát, ale nacházíme na mapě asi o šest až sedm kilometrů dál jeskyni, tak se rozhodujeme jít až k ní. Cesta není nijak náročná, ale myslím že už toho má každý dost, a tak když dorazíme k potůčku s pěknou rovinou, neváháme a táboříme. K jeskyni jsou to ještě asi dva nebo tři kilometry.

Všichni provádějí v potůčku očistu celého těla. Bylo už načase. Voda je teplounká, „čistounká“ (výš proti proudu se pásly ovce). Pereme, ráno chceme ještě umýt vlasy, ať v tom autobuse nejsme jak čuňata. Myslím, že večer nebude moc velká zábava, protože jsme opravdu unavení.

Když jsme tak šli do mírného kopečka, sluníčko svítilo, nikomu se moc nechtělo mluvit, poslouchala jsem zvuky kolem sebe. Kromě cinkání ovcí, na které už jsem zvyklá, se najednou objevil zvuk nový. Nebo spíš několik zvuků. Vrzání, bouchání, šplouchání vody, prostě řeč batohů. Dřív jsem si toho tolik nevěšimála, ale v tu chvíli,

kdy se ani lísteček na stromě nepohnul, to byl silný zvuk. Kdybych na té trase a v tu chvíli byla sama, možná bych to ani nezaznamenala. Ale sama jsem nebyla. A v tom je ta síla. Až budete s přáteli na treku a nic nebude rušit váš sluch, zaposlouchejte se do řeči batohů. Každý má svou a dohromady...

ČAS

Jak už bylo kdysi řečeno „Čas je relativní pojem.“ Když se jde člověku dobře, nic ho nebolí, nic ho neotravuje, utíká rychle. Ale když Vás něco žere a otravuje vleče se jako stará babička o holi.

MUŠKY

Ty všudy přítomné potvory. Byly s námi pořád. Mohli jsme se snažit jak jen jsme chtěli, ale ti malí ďáblíci nás jen tak nenechali. Stačilo si jen na chvíli sednout a už byly tady. To věčné bzuzení a hopsání dovádělo člověka k šílenství. Odhánění, chytání, vraždění. Nic nepomohlo. Jediným útočištěm pro nás byl stan. Ale když nějaká vklouzla do stanu bylo zle a všechny ty útrapy tu byly znovu.

8. EXPEDIČNÍ DEN

Brumla

Osmý expediční den začal velmi mile. Ráno o půl osmé jsme vstali a s lehkým pofukováním větríku prodělávali první bolestivé krůčky na toalety (WC v přírodě) a

Sluníčko

První dny slunce vděčně vítáš. Později ho po nocích – zmučeně se převraceje ve spacáku, snažíce se, abys zaspal spálené nohy, ruce, krk... - temně proklínáš. Ale jakmile přijde první déšť a mlha, už ho voláš a zasněně vzpomínáš na příjemné teplo a sucho. Z toho vyplývá: když je slunce málo – šaman musí víc tančit - a když je ho

VODA

Voda je v horách nejceněší. Zvláště ta čirá, pitná a studená. Uhasíš žízeň, smyješ buvolí pot.

Potkají-li se za parného léta ve vysokých horách dvě skupiny poutníků, určitě si nezapomenou říct, kde je nejbližší pramen.

Za velkých veder nosím PET láhev s čistou vodou vždy uvnitř batohu, zabalenou ve svetr. I pon několika hodinách pak vytahuju láhev nádherně orosenou.

k vodě. Nasytili jsme se výborným poridžem, samozřejmě za tepla – ne jako Dazul s Mirisem nastudeno - sbalili ležení, namastili se opalovacím krémem a vydali se směrem k ponomému potoku vzdálenému asi osm minut od našeho ležení. Bylo to velmi příjemné, protože jsme se domnívali, že je to k němu ještě dva nebo tři kiláky. Při brodění k ponoru jsme se omyli vlahým bahničkem a pokračovali dál po treku směřujícím někde v dálce do městečka Ci-o-peia, kde jsme chtěli přenocovat. Ale co se nestalo – sešli jsme z treku a došli do vesničky jménem Federi. Obyvatelé nám s milým úsměvem a s nepochopením toho, co po nich žádáme, ukázali cestu, po které jsme došli do Galaři. Cestou jsme si popovídali s Rumunkou v obchodě a koupili si ledňáčky a chleba. Cesta tou vesničkou byla velmi zajímavá. Někde vedla, ale někde se ztrácela v potoce, ale tu spravenou jsme našli, než jsme se stačili vykoupat v řece Strei. To bylo ze začátku příjemné, ale po zjištění, že ve vodě nad námi je noha od krávy, nás chuť na koupání přešla a pokračovali jsme k vlaku. Vlak z Galaři jel 16:16, takže jsme měli dostatek času popovídat si s rumunským výpravčím, který se nám pokoušel sdělit, že se máme přesunout na třetí kolej, jinak bysme se na ni už nedostali (ale nakonec by to stejně šlo). Cestování rumunskými drahami bylo podobné tomu našemu s tím rozdílem, že místní vlak byl špinavější, neútluný, pomalý, oku odpudivý, ale dojel tam, kam jsme potřebovali. V Subcetate jsme vystoupili, nakoupili si kokinka, s vypětím dorozumívacích sil Eve jsme se dozvěděli, kdy nám jede autobus

do Hajeagu, a začali se směřovat k řece Strei, kde jsme se utábořili, umyli, povečeřeli a pustili se do vytváření expedičních střípků.

PÁTEK 10. SRPNA 2001

(Miris)

Hned po probuzení jsou venku slyšet hlasy ostatních. Já, opět asi poslední vzbuzený, se drápu ze stanu a před sebou vidím další pamý den. Na obloze ani mráček a slunko se už šplhá na obzor, připravené nás všechny zase pěkně opálit. Po snídani vyrážíme na další pochod. Jdeme po proudu potoka. Postupně se zužuje a ztrácí se v trávě. V mapě je zakresleno, že potůček se někde v těchto místech ztrácí pod skálou. Vede nás k ní a opravdu, mizí pod ní do nenávratna. O kousek dál vidíme jeskyňu, ale protože tam místní osadníci sečou trávu a celá louka je ze plotem ustupujeme od toho, abychom k ní šli. Odcházíme po hliněné cestě. v klidu si šlapeme, když si Dazul náhodou všiml něčeho podivného na zemi. „pojdte se podívat!“ Volá na nás. Celá cesta je poseta kameny, v nichž jsou pozůstatky zkamenělých škeblí a různých ulit. Každý se snaží, aby našel co nejlepší úlovek. To všechno podává svědectví o tom, že na místě, na kterém teď stojíme bylo před miliony lety moře. před námi vykoukla nějaká dědinka a my jsme věděli, že jsme sešli ze značeného treku. U jedné chaloupky jsme se naší „plynulou“ rumunštinou dozvěděli, že jsme ve Fizeti o odtud máme dojít do Pui, kde je železnice. Cestou tam jsme narazili na první obchod po osmi dnech. Nanuk a sodovka. po těch dnech o vodě to pro nás byla neskutečná rozežranost... V Pui jsme narazili na místní říčku. Název už si nepamatuju, ale vzpomínku na ní uchová kus kravské nohy, který jsme po vylezení z řeky našli na jejím dně. Na nádraží jsme si vyhlédli vlak do Subcetatu a za necelou hodinu jsme už seděli ve vlaku. Na - dáváme na naše vlaky, ale při pohledu na tento bych

Humor

Humor je na delším putování věc nepostradatelná. Vždycky se musí najít někdo, kdo prosvítí dusnou náladu vtipkem na svůj nebo něčí účet. Vtip nebo poznámka ale musí být proneseny v tu správnou dobu. Když se někdo z posledních sil táhne do kopce a někdo padesát metrů nad ním jenom tak prohodí něco o laňce po obrně nebo neurčitěm tlustokožci, nejsem si jistá, že to onoho táhnoucího se povzbudí. Plné humoru jsou většinou večery, kdy člověk, umytý v horském potůčku, s plným bříškem a spokojený s uplynulým dnem, sedí u ohníku nebo už uléhá do spacáčku. Potom je s měšné i takové zachrochtání čuníků, které malá rumunská pasačka žene kolem stanů. U nás se stalo i to, že nám u stanu zachrochtalo šest strakáčků a Dazul k tomu vážně poznamenal: „Radku, už toho nech...“

mění hned za český. Všechno takové ošumtělé, špína a podivný zápach. v Subcetate zjišťujeme, že do Hatecu jede jenom autobus. Eve zjišťuje v kolik a po té odcházíme najít nějaké, aspoň trochu slušné místo na přespání. Utábořili jsme se u řeky. Večer jsme se bavili o věcech týkající se Wakpalan. O lidech, které by jsme chtěli přibrat a o akcích, které nás čekají. Po celý večer foukal teplý vítr. Když jsme byli venku bylo to v pohodě, ale ve stanu to bylo horší. Vydýchaný vzduch a dusno. Usínání bylo přišerné. Asi proto nás Eve v noci opustila. Nakonec však člověk stejně usnul a bylo to úplně jedno.

9. + 10. EXPEDIČNÍ DEN

Eve

Milý expediční deníčku, to jsem zase já. Poprali jsme se o to, kdo zapíše cestu domů, a hádej, kdo vyhrál?

Tentokrát však začnu už večer. Nocovali jsme na náspu nad řekou. Nebyla to ale obyčejná řeka – byla to řeka kouzelná. Večer v ní bylo tolik dravě proudící vody, že se ji nepokoušel přeplovat ani Miris. Zato ráno... Tam, kde byl proud malý, teď zářily šutry, a kde byl velký, líně se kličkilo cosi nepatrného.

Jenže večer to teprve začalo. Ani po západu slunce teplota neklesla pod třicet stupňů a horký vítr na nás vrhal další vlny dusivého vedra (malou útěchou nám bylo, že zřejmě upekli i komáry a otravné mouchy, takže jsme se dneska nemuseli po ničem ohánět). Po zalezení do stanů se rozpoutalo pravé tropické peklo. Navíc nelze říct, že by nás povzbudil sklon stanu – leželi jsme hlavou dolů a někteří to nerozchodili. Po dvou hodinách bezmocného funění, kdy se nám každé místečko na těle zalávalo hektolitry potu, jsem zalarmovala zbytek svých psychických i fyzických sil, vyrvala karimatku a spacák ze stanu a se zoufalou odevzdaností („Ať si mě tu sežerou všichni mravenci, smete povodeň, zabijou rumunští zločinci a roztrhají toulaví psi – jenom neumřít horkem a udušením“) si ustlala venku.

Trochu už mi Hra na hvězdný širák chyběla. Tady se dala hrát nádherně. Nad hlavou mi letěla Labuť, měkce drnkala Lyra a tichounce pískal Delfín, nad řekou zářil poloviční měsíc. Vítr mi občas profoukl spacák a slíboval, že ráno přinese hromadu dešťových mraků.

Vstávali jsme něco po sedmé. Ze stanů se potácely vedrem zbité postavy a divily se, jak nám vyschla řeka. Na nádraží jsme posnídali rumunskou klasiku, v autobuse pokonverzovali s příjemnou paní pokladní (ti mladší se divili rumunskému způsobu nasedání a placení historickým dřevěným sedačkám), cestou jsme pochopili, proč do Hațegu nejede vlak (na několika místech chyběly koleje) a zamávali jsme třem Čechům, kteří šli vlastní trasu jako my.

U mozaikové fontány s betonovým býkem (nevšední umělecký zážitek, který předčilo pouze žluté plynové potrubí tažené po celém městě patnáct centimetrů nad zemí) jsme nechali bágly a chvíli poté už jsme tlačili místní nanukáč. Pak začalo definitivně pršet, takže jsme se i se zbytkem věcí přestěhovali pod přístřešek s lavicema, určený zřejmě pro hudební či jinak umělecké slavnosti, sponzorované místním pivovarem Hațegana. V obchodě jsme utratili posledních pár set tisíc za jídlo na cestu (velké oblíbenosti se dočkaly zejména jahodové sušenky – Dazul se je pokoušel vyměnit za krajíc suchého chleba), a pak už jsme jenom čekali na autobus.

Tam jsme si prožili malou hádku, protože někteří spolucestující nějak nechtěli pochopit, že chceme taky jet domů a přitom mít každý své sedadlo, ale pak se to utřepalo. Tentokrát jsme projížděli Rumunskem přes den, takže kdo zrovna nespal, mohl vidět zříceniny hradů, pravoslavné kostely obložené nádhernou mozaikou, kostel, co vypadal jako středověká tvrz, neuvěřitelný binec a žalostně zchátralé domy, špinavé bahnité dvorky, pár koní, nekonečné kuříčnické lány, stolečky u silnice s pečlivě vyrovnanou pyramidkou čistouchkých broskví a bílého i modrého vína, velehromady melounů...

Čekání na rumunsko-maďarském přechodu v Nadlacu-Nagylaku nám zpestřovaly blesky zdálky ozařující místní vodní nádrže, Rumuni nabízející vyřezávané soudky, vázy, šachovnice a židličky, němečtí Kurdové, úplatky, rumunští celníci, kteří si užívali zaslouženou siestu a řídili se heslem „Ne víc než jeden autobus a tři auta za hodinu“, letící husy pašující přes hranici hašiš a rozhovory s cizinci – přesněji řečeno s kulíkem.

Už jsme se začali smířovat s tím, že tady asi zkusíme čtyři hodiny jako ti, co se vraceli minulý týden, ale po dobrých dvou hodinách nás kupodivu pustili.

Maďarsko nám nabídlo nekonečně placatou pustou, blyskání nad obzorem a chladivou noc (řidič ovšem nelenil a přitopil). Na dalších hranicích už to šlo rychle, takže Bratislavou jsme projeli za úsvitu a do Bma jsme dorazili kolem páté.

A když jsem vystoupila na Vsetíně z vlaku, zjistila jsem, že je podzim.

11. + 12. SRPNA 2001

Nu pricep?

V Rumunsku se domluvíš. Se světovými jazyky moc nepořídiš, lepším pomocníkem ti bude pár základních rumunských slovíček a šikovné ruce a nohy. Je však dobré naučit se výslovnost rumunských hlásek – jinak se domlouvej jenom s papírem v ruce, neboť Rumun ti neporozumí. A s čím vystačíš?

bună ziua	dobrý den
la revedere	na shledanou
salut	ahoj
vă rog	prosím
mulțumesc, mulțumim	děkuji, děkujeme
Nu pricep.	Nerozumím.
da – nu	ano – ne
unde	kde, kam
drum	cesta
la	do
cît (kilometri, ore)	kolik (kilometrů, hodin)
gară	nádraží
tren	vlak
sosire – plecare	přijezd – odjezd
haltă	zastávka
hartă	mapa
bilet	jízdenka
supliment	příplatek (na všechny rychlíky!)
și	a
apă (de baut)	(pitná) voda
pîine	chleba
brînză, kaș	ovčí sýr (různě zralý)
Cît costă...?	Kolik stojí...?

Číslovky

0	zero
1	un, una
2	doi, două
3	trei
4	patru
5	cinci
6	șase

7	șapte
8	opt
9	nouă
10	zece
11	unsprezece
12	doi/douăsprezece
13	treisprezece
14	paisprezece
15	cincisprezece
16	șaisprezece
17	șaptesprezece
18	optsprezece
19	nouăsprezece

Pozn.: hovorově se místo přípony – sprezece používá tvar -șpe

20	douăzeci
30	treizeci
40	patruzeci
50	cincizeci
60	șaizeci
70	șaptezeci
80	optzeci
90	nouăzeci
stovky	sute
tisíce	mii

Pozn.: 24 – douăzeci și patru, 38 – treizeci și opt atd.

Výslovnost

â	ruské tvrdé y
ă	anglické temné e
c před e, i	če, či, jinak k
cea, cio, ciu	ča, čo, ču
g před e, i	dž, jinak g
î	ruské tvrdé y
j	ž
ș	š
ț	c

Takže: „Drum bună!“ („Šťastnou cestu!“)

P.S. Omlouvám se znalcům rumunského jazyka, ale přízvuk jsem tu vyznačit nezvládla.

RUMUNSKÉ PUTOVÁNÍ

Kikina

Rumunsko -země,kde se zastavil čas.

...Je slyšet jenom cinkání zvonečku na krku oslíka, kterého vede bača s čapkou na hlavě a kostkovanou dekou kolem ramen. Jde jakoby neviděl a neslyšel, jenom sem tam pomůže oslíkovi překročit kámen. Vedle nich jako stín běží šedý ovčácký pes. Díváme se za nimi a připadá nám, že se zastavil čas někde před sto lety a my jsme tady jen jako návštěva z blízké budoucnosti...

Stoupáme do prudkého kopce, pokrytého kamením a voňavým vřesem. Úzký, skoro neviditelný trek nás vede vzhůru ke hřbetu, který se vine kdesi vysoko nad našimi hlavami. Není slyšet nic než pravidelný dech a těžké kroky. Konečně jsme nahoře. Je to překrásný pohled. Tmavé hory a vrcholky, které se ztrácejí v mracích, dole velké město, které odtud vypadá jako krabičky od sirek – všechno se ztrácí v ranním oparu... Jdeme dál. Trek nás vede stále po hřebeni, kolem se otvírají pořád nové a vždycky krásné rozhledy. Na protějším kopci se pase velké stádo ovcí a malé stádečko koní, kteří mají teď v létě „volno“ a tak si běhají tam, kde se jim líbí. Pod námi se objevila tři jezírka. Smaragdovou vodou jde dohlédnout až na dno i z téhle výšky. Zdá se nám, že jsou nadosah, ale vzdálenosti tady strašně klamou, odhady nám moc nevycházejí...

Stoupáme na nejvyšší horu Paringul Mare, která je vysoká 2619 metrů. Na „oslavu“ otvíráme balíček ovocných plátků a necháváme se fotit Rumunem, který tu kupodivu nepase ovce, ale je tu jako turista. Pořád chce vědět, jak se nám podařilo dostat žlutý nápis na zelené trička. Fouká tady docela dost vítr a tak scházíme dolů. Je to prudký kopec a tak kotníky a kolena pláčou. Stany stavíme v maličkatém sedýlku mezi

dvěma masivy hor – tím, který jsme dneska přešli a tím, který budeme přecházet zítra.

Za nejvyšší horou zlatě zapadá slunce, my sedíme všichni vedle sebe a pozorujeme jeho poslední odlesky na štítech protějších hor. Zítra už sestupujeme z pohoří Paring a vcházíme do pohoří Surean...

EXPEDIČNÍ ZÁPICHY

Miris u sbírání borůvek: „Na každém šprotu pravdy trochu.“

Miris, Irča, Brumla:

„Já nevím, jak jsi přišla na to, že možu víc než ty.“

„Protože jsi pořád takový svěží. Víš, co já nesu za nadváhu? Kolik zbytečného špeku?“

„Já taky – tady v batohu...“

Ještě jste neviděli dvoutisícovku použitou jako toaletní papír? – Zajedťe si do Rumunská...

Miris, Radek:

„Možu sa jít' s váma umýt?“

„Ne.“

„A proč? To sa přede mňú stydíš vyčistit si zuby?“

Irča (která dobře věděla, že máme jenom hořkou čokoládu): „Já chci mléčnou!!!“

Miris: „Tak si chyt' nejakú ovцу nebo kozu, co tu létajú, a podoj si ju.“

Irča: „Ale já jsem ještě neviděla létat ovce...“

Po „zcela neúmyslném“ prasknutí dvoulitrové flašky na vodu (třetí den expedice) získala Kikina přiléhavou přezdívku Popelář. (Zeptejte se jí, proč...)

Irča v autobuse: „Tady s mrdí spálené gumy.“

Dazul: „Že bysme jeli kolem kasáren?“

Autobusové přírodopisné video: „... krtci, kteří jsou prakticky slepí, nemají čich ani sluch, se musí nějak domluvit, aby se jim nesrazily chodbičky...“

Hlas z davu: „Přednost zprava je jasná.“

Po náročném celodenním pochodu, kdy už skoro všichni sotva pletli nohama a někdo v tom smyslu prohodil něco nahlas, reagoval Miris blahosklonně:

